
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА ЛИТЕРАТУРА

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Боряна Владимирова Христова

за научните трудове на

Д-р ЕМИЛ ИВАНОВ ДИМИТРОВ

**За заемане на академичната длъжност „доцент” в професионално
направление 2.1. Филология, научна специалност „Българска
литература” /Нова и съвременна българска литература/**

София, 2014 г.

На обявения в Държавен вестник, бр. 98 от 12.11. 2013 г., конкурс за доцент по Българска литература /Нова и съвременна българска литература/ се е явил един кандидат – д-р Емил Димитров. Въпреки липсата на академични титли, д-р Димитров отдавна е познат на нашата научна общност с многобройните си научни публикации и извороведски издания. Основните му интереси са в областта на изворознанието, библиографията и преводаческата дейност. Библиографията, която представя за настоящия конкурс, е впечатляваща и показва едновременно разнообразие и трайност на научните интереси. Тя наброява 210 заглавия, като в нея са включени и поетичните му сборки. Предмет на настоящето становище обаче ще бъдат само публикациите, отпечатани след 2009 г. – годината на защита на доктората му „Памет, юбилей, канон. Увод в социологията на българската литература”. Това са: три документални сборника, четири студии, 18 статии и 11 други публикации. Статиите, публикувани във вестници, не са взети предвид.

Акцентът на становището си, разбира се, поставям върху специално подготвения за конкурса хабилитационен труд „Публицистиката на Михаил Арнаудов”. Темата „Арнаудов” присъства осезателно в научното творчество на д-р Димитров. Той издава с подобаващ коментар досието на учения / изключително ценна публикация/, дневника му; събира речите и публицистиката му в специален сборник, към който добавя множество важни бележки и пояснения, сами по себе си с голям научен принос. Приносен е и хабилитационният му труд, който за първи път очертава истински личността на проф. Михаил Арнаудов не само и не толкова като учен, колкото като политик, публицист и активен общественик. В истинския смисъл на думата от забравата е изваден един голям политически мислител и визионер, чието дело целенасочено е било пренебрегвано дълги години до степен той да бъде изличен от картината на

българския политически живот от преди преврата от 1944 г. В труда е използвана и интерпретирана огромна изворова база, авторът е открил и неизвестни, непубликувани досега печатни и архивни извори, които е предоставил като приложения към хабилитационния труд и по този начин е улеснил бъдещите проучватели.

Хабилитационният труд се състои от Увод, озаглавен съвсем резонно „За употребите на словото“; две основни части – „Партия и идеология, конституция и политика“ и „Заветите на Възраждането и болката Македония“, и Заключение, озаглавено напълно логично „За цената на словото“. Позволявам си да твърдя, че в текста на труда няма нищо излишно и всичко казано има своята тежест и вътрешен смисъл. Без съмнение пред нас е един приносен и цялостен труд на вече изграден изследовател. Особено интересни са глава 3 и 4 от първата част /”Вчера, днес и утре” – политическият и граждански манифест на М. Арнаудов” и „Политическият дебат с Тодор Влайков”/, както и глава 7 и глава 9 от втората част /”Поклонническото пътуване до Македония: словото като обет” и „Министърът Арнаудов: граждански дълг и реална политика”/. Впрочем, важни и приносни моменти има в целия труд, в който внимателно е анализирана цялата публицистика на Михаил Арнаудов и е доказано, че в голямата си част тя, както и подобава за писаното от една истински голяма личност, е все още актуална, особено когато се говори за „градителите на нашата култура, които са поставени в най-незавидното положение”. Специално внимание заслужават и разсъжденията на автора за разликите между двата типа свидетелства – документални и мемоарни, които, след „светлата дата 9 септември, която преобръща не само живота, но и спомените на съвременниците”, описващи едно и също събитие, сякаш разказват за две съвсем различни събития. В този смисъл могат да се

направят много по-генерални изводи за отминалото време, изводи, които не засягат само личността на Михаил Арнаудов.

Разбира се, както се случва с всеки изследовател, който обиква „своя герой“, на места авторът се увлича в похвалите и възхитата си от Михаил Арнаудов. Повествуването изобилства и с цитати, което е съвсем естествено увлечение при толкова голям и толкова богат извор на материал. Като цяло трябва да признаем обаче, че с хабилитационния си труд Е. Димитров изпълнява един не само научен, но и граждански дълг – да реабилитира една голяма личност от нашата културна и политическа история. Кандидатът явно има склонност към този род изследвания защото именно той изважда от забравата още една голяма личност на България – Варненския и Преславски митрополит Симеон. В студията си „Митрополит Симеон: духовникът и културата“ Е. Димитров го представя като истински морален стожер на българщината, като личност, която следва да служи като пример и като обединителен център за съвременниците ни. Студията е поместена в том първи от съчиненията на митрополит Симеон – „Църква и история. Статии. Спомени. Писма“, подготвени за печат с много труд също от Е. Димитров.

Въпреки краткия жанр на становището, бих искала да открия и други две големи теми в научните дирения на кандидата – руската емиграция в България и Ф. М. Достоевски. На руската литературна емиграция са посветени немалко публикации на Е. Димитров и всички те са документално подплатени и по тази причина много приноси. Достатъчно е само да се споменат статиите му за Бальмонт, за А.М. Фьодоров, за руската емиграция в Шумен, за руската емиграция във Варна, както и тези за Аверинцев, Лосев, Л. Копелев, Й. Майендорф, А.П. Мещерски, А.Бели и др., за да станат ясни руските пристрастия на изследователя. Що се отнася до Достоевски, то там има и нещо повече от пристрастие – за Е. Димитров

писателят е кауза. Многобройните му студии, статии и в последно време доклади у нас и в чужбина поставят някои съществени и сериозни въпроси като този за онтопоетиката на Достоевски, за романа – икона у Достоевски, за „срещата у Достоевски”, за Достоевски и Лосев и др., като за тези си доклади и публикации авторът е получил и високо международно признание. Освен това д-р Димитров е инициатор за създаването на Общество на Достоевски в България и е негов първи председател.

В заключение: като имам предвид всичко казано по-горе, а и многото други публикации, които не са засегнати пряко в настоящето становище, както и преподавателската дейност на кандидата, убедено препоръчвам на д-р Емил Иванов Димитров да бъде присъдена академичната длъжност „доцент” в професионално направление 2.1. Филология, по специалността „Българска литература” /Нова и съвременна българска литература/.

4.03. 2014 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

Боряна Христова
/Проф. дфн Боряна Христова/